

N:o 144.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående fördelning af medel till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder; gifven Stockholms slott den 18 mars 1910.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ett blandadt civil- och ecklesiastikärende vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå Riksdagen att, beträffande fördelningen af de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, komma att under år 1910 och 1911 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, medgifva,

att af samma medel må under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga, utgå

såsom understöd för år 1911 åt kuranstalten Sans Souci	kronor	7,000: —
såsom understöd för år 1911 åt Stockholms alkoholisthem	»	8,500: —
såsom understöd för år 1911 åt kuranstalten Solvik å Styrö	»	7,000: —
till markinköp för samma anstalt	»	3,000: —
såsom ytterligare bidrag till byggnadskostnaden samt inventarieanskaffning m. m. för svenska diakonsällskapets vårdhem Berga	»	12,450: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1910 af verksamheten vid sistnämnda anstalt	»	8,650: —
såsom bidrag till anordnande af Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö	»	17,000: —

Transport kronor 63,600: —

	Transport	kronor 63,600: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid sistnämnda anstalt	»	5,000: —
till främjande af järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1911	»	2,000: —
såsom bidrag till uppehållande af internationella byråns för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1911	»	750: —
till främjande af Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapets verksamhet under år 1911	»	8,000: —
till understöd för fortsatt utgifvande under år 1911 af tidskriften Mimer	»	2,000: —
till främjande af Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1911	»	3,000: —
för främjande af Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1911	»	8,000: —
till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet under år 1911	»	10,000: —
till anordnande under år 1911 af kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid seminarier och folkhögskolor samt vid de under öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk ställde läroanstalter äfvensom för gymnastiklärarna vid seminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare	»	58,000: —
till understöd för utgifvande under år 1911 af tidskriften Tirfing	»	1,500: —
för främjande af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1911 ...	»	4,000: —
för främjande af Sveriges nationaltempels af Templarorden studieverksamhet under år 1911	»	3,000: —
för främjande af nykterhetsorden Verdandis studieverksamhet under år 1911	»	2,000: —
för främjande af Sveriges storloge af I. O. G. T. studieverksamhet under år 1911	»	8,000: —
för främjande af Sveriges blåbandsförenings studieverksamhet under år 1911	»	4,000: —

 Transport kronor 182,850: —

	Transport kronor 182,850: —	
för främjande af Nationalgodtemplarordens studie- verksamhet under år 1911	»	2,000: —
samt		
för främjande af nykterhetsföreningen Hvita bandets studieversamhet under år 1911	»	2,000: —
		<hr/>
	Summa kronor 186,850: —	

samt *att*, sedan berörda belopp, 186,850: — kronor, äfvensom de af Riksdagen från ifrågavarande medel tidigare anvisade belopp utgått, utaf återstoden af de medel, som under åren 1910 och 1911 komma att afsättas för ifrågavarande ändamål, till Kungl. Maj:ts förfogande ställes dels ett belopp af högst 10,000 kronor till gäldande af kostnader för utförande och, i den mån sådant kan ifrågakomma, publice-
rande af vetenskapliga undersökningar och utredningar på alkohol-
frågans område, dels ock ytterligare 10,000 kronor för främjande på
annat sätt af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Hugo Hamilton.

Protokoll öfver blandadt civil- och ecklesiastikärende, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 greffe HAMILTON,
 greffe EHRENSVÄRD,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW.

Chefen för civildepartementet, statsrådet greve Hamilton anförde:

Enligt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 skola de afgifter, som enligt samma förordning inflyta för rättigheterna till detaljhandel med brännvin, äfvensom den nettovinst af rörelsen, som bolag enligt 21 § skall afstå, fördelas på det sätt, att, beträffande stad, tjugunio hundradelar af bolagets nyssnämnda afgifter och nettovinst tillfalla staden, under det återstoden insättes i statskontoret, samt att för landsbygd hela beloppet insättes i statskontoret.

Af de andelar, hvilka sålunda ingå till statskontoret, skall afsättas ett belopp, motsvarande en hundradel af samtliga afgifter och vinstmedel för riket, för att användas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

I den proposition, som den 19 mars 1909 afläts till Riksdagen angående fördelning af de medel, som under år 1909 och 1910 skulle komma att afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, beräknades, att för försäljningsåret $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907

—31 dec. 1908 och för kalenderåret 1909 dessa medel icke skulle komma att understiga 300,000 kronor. Det belopp, som för förstnämnda försäljningsår, omfattande mer än fjorton månader, den 16 juli 1909 enligt 25 § afsattes för ifrågavarande ändamål, uppgick till 193,929 kronor 65 öre. Med ledning häraf torde man, äfven om i betraktande tages den minskning i brännvinskonsumtionen, som ägde rum under augusti månad 1909, kunna antaga, att de medel, som komma att för kalenderåren 1909 och 1910 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, icke skola understiga sammanlagdt 300,000 kronor. För tiden $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 dec. 1910 skulle således afsättas i rundt tal 490,000 kronor.

Af dessa medel har 1908 års riksdag förfogat öfver 38,000 kronor och 1909 års riksdag öfver 201,750 kronor, hvarjämte Riksdagen sistnämnda år till Kungl. Maj:ts förfogande ställt ett belopp af 10,000 kronor. Af sistnämnda belopp hafva disponerats 4,850 kronor. Sålunda har förfogats öfver sammanlagdt 244,600 kronor.

Skillnaden mellan förenämnda 490,000 kronor och 244,600 kronor eller i rundt tal 245,000 kronor skulle sålunda utgöra det belopp, som till och med år 1911 finnes tillgängligt.

Jag tillåter mig nu underställa Kungl. Maj:t frågan om fördelning af dessa medel.

Innan jag redogör för de framställningar, som i ärendet inkommit, ber jag få erinra, att Riksdagen, på hvars initiativ nu förevarande bestämmelse i brännvinsförordningen tillkommit, i sin skrifvelse i ämnet af den 18 maj 1905 anförde, att Riksdagen genom formuleringen af 25 § i korthet antydt de ändamål, för hvilka medlen borde användas. Af dessa medel, yttrade Riksdagen vidare, torde anslag kunna utgå till anordnande af föreläsningar i nykterhetsfrågan, till föreningar med nykterhetsundervisning såsom ändamål, till undervisning af lärare och lärarinnor i och för ett tillfredsställande ordnande af den dem ålagda undervisningen om rusdryckerna och deras verkningar jämte andra nykterhet främjande ändamål. Motarbetandet af dryckenskapens följder syntes åter enligt Riksdagens förmenande kunna ske genom anslag för

upprättande af stats- eller kommunalasyler för alkoholister samt i form af understöd åt privata alkoholistasyler m. m.

Jag öfvergår härefter till de särskilda ansökningar, som i ärendet inkommit till civildepartementet.

*Kuranstalten
Sans Souci.*

På grund af särskilda framställningar har Riksdagen beviljat för hvart och ett af åren 1894—1900 ett extra anslag af 2,000 kronor, för hvart och ett af åren 1901—1904 ett extra anslag af 3,000 kronor samt för hvart och ett af åren 1905—1908 ett extra anslag af 4,000 kronor att utgå till *kuranstalten Sans Souci* på villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga.

Sedermera har Riksdagen medgifvit, att under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, finge såsom understöd för hvardera af åren 1909 och 1910 åt nämnda kuranstalt utgå ett belopp af 7,000 kronor af de, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta, hos statskontoret innesående medel.

Genom nådigt bref den 18 juni 1909 har Kungl. Maj:t föreskrifvit enahanda villkor för åtnjutande af berörda understöd under år 1910, som tidigare varit uppställda.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu styrelsen för kuranstalten, under förmålan att anstalten fortfarande vore för sitt bestånd i största behof af understöd, i underdånighet anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för år 1911 bevilja anstalten ett statsanslag af 7,000 kronor.

I afgifvet underdånigt utlåtande af den 29 september 1909 har medicinalstyrelsen tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behof af statsunderstöd samt att de af Kungl. Maj:t för åtnjutande af förut beviljade understöd föreskrifna villkor blifvit af anstalten uppfyllda.

Den af mig infördade redogörelsen för kuranstaltens verksamhet under år 1908 utvisar, att under året å anstalten vårdats 43 patienter, däraf 30 nyinskrifna och 13 öfverförda från år 1907. Af de 43 vårdade utskrefvos 28 under året, hvaremot 15 patienter kvarstodo vid årskiftet.

I 22 fall har behandlingen lämnat ett fullt godt resultat; 2 patienter hafva måst aflägsnas före kurtidens utgång till följd af obenägenhet att foga sig efter anstaltens ordningsregler, de återstående 4 hafva återfallit.

Inkomster af patientafgifter, trädgården, räntor och statsanslag hafva uppgått till 19,779 kronor 53 öre, under det omkostnaderna, inberäknadt restituerade patientafgifter och kontant understöd åt medelösa patienter, belöpt sig till 19,130 kronor 99 öre.

På grund af hvad sålunda förekommit synes det begärda understödet för år 1911 böra beredas anstalten. Departements-
chefen.

Riksdagen har på extra stat beviljat *Stockholms alkoholisthem* till uppehållande af verksamheten vid kuranstalten Eolshäll anslag för år 1899 af 2,000 kronor, för hvart och ett af åren 1900—1903 af 4,000 kronor samt för ett hvart af åren 1904—1908 af 6,000 kronor att utgå på de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga. *Stockholms
alkoholisthem
Eolshäll.*

Sedermera har Riksdagen medgifvit, att under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, finge såsom understöd för hvartdera af åren 1909 och 1910 åt *Stockholms alkoholisthem* utgå ett belopp af 8,500 kronor af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel.

Genom nådigt bref den 18 juni 1909 har Kungl. Maj:t föreskrifvit samma villkor för understödets åtnjutande under år 1910, som tidigare varit gällande.

Styrelsen för alkoholisthemmet har nu i underdånighet anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att jämväl för år 1911 bevilja anstalten, som fortfarande och i lika hög grad vore för sin verksamhet beroende af statsunderstöd, ett anslag af 8,500 kronor.

Tillika har ingifvits redogörelse för anstaltens verksamhet under år 1908, hvaraf framgår, att under nämnda år å anstalten, som vid årets början haft 15 patienter, för erhållande af vård intagits 28 personer samt att af samtliga 43 patienter 10 varit kvar vid årets slut, under det 33 utskrifvits. Af dessa hafva 17 blifvit botade och 1 förbättrad, medan 8 återfallit, 1 blifvit sinnessjuk och 2 aflidit. Beträffande 4 har resultatet angifvits såsom okänt.

I fråga om anstaltens ekonomi är att anteckna, att inkomsterna under år 1908, inberäknadt statsbidraget, uppgått till 26,906 kronor 34 öre och utgifterna till 26,922 kronor 31 öre, hvadan förvaltningen sålunda gått med en obetydlig förlust af 15 kronor 97 öre, enligt uppgift beroende på det ringare antal patienter, som under år 1908 be-
vistat anstalten, och att af dessa 2 åtnjutit kostnadsfri vård.

I afgifvet underdånigt utlåtande af den 8 oktober 1909 har medicinalstyrelsen tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behof af statsunderstöd samt att de af Kungl. Maj:t föreskrifna villkor för åtnjutande af förut beviljade understöd blifvit af anstalten uppfyllda.

Departements-
chefen.

På grund af hvad sålunda förekommit torde ett understöd för år 1911 af 8,500 kronor böra beviljas Stockholms alkoholisthem af ifrågasvarande medel.

Kuranstalten
Solvik å
Styrsö.

På grund af särskilda framställningar har Riksdagen medgifvit, att för hvart och ett af åren 1909 och 1910 ett belopp af 5,000 kronor finge af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel utgå till understöd åt *kuranstalten Solvik å Styrsö* på villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga.

Genom nådigt bref den 18 juni 1909 har föreskrifvits enahanda villkor för understödets åtnjutande under år 1910, som gällt för 1909 års anslag.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu styrelsen för västra Sveriges blåbandsförbund i underdånighet anhållit dels om understöd till uppehållande af verksamheten vid anstalten under år 1911 med ett till 7,000 kronor förhöjdt belopp dels ock om anslag för markinköp.

Styrelsen anför i sin skrift, att vid kuranstalten Solvik, som varit i verksamhet ungefär två år och därunder till behandling mottagit 38 djupt sjunkna drinkare, redan vunnits en erfarenhet, som lofvade godt för framtiden. För att emellertid motsvara behovet, måste enligt styrelsens mening de hittillsvarande kuranstalerna göras i vidsträcktare grad tillgängliga. Det visade sig nämligen, att de flesta alkoholister, som själfva önskade befrielse från sin sjukdom, voro så fattiga och till den grad uttömt sina anhörigas resurser, att de af ekonomiska skäl ej kunde komma i åtnjutande af kuranstaltens förmåner. Här måste allmänna medel hjälpa till. Särskildt om tvångsinternering af alkoholister blefve genom lag stadgad, komme behovet af billiga vårdplatser att växa betydligt.

Styrelsen meddelar vidare, att Solvik, som nu har utrymme för 17 patienter och genom en mycket liten förändring kan öka detta till 21, emellertid af brist på medel sällan kunnat mottaga flera än 10 eller 12. Under åberopande häraf har styrelsen hemställt, att statsanslaget för år 1911 måtte bestämmas till 7,000 kronor.

Styrelsen anför vidare, att anstalten nu förfogar öfver ett område, som till allra största delen består af berg — de små ängar, som finnas, äro genom patienternas arbete redan förvandlade till trädgårdsland. Det vore emellertid enligt styrelsens mening högeligen önskligt, om anstaltens område kunde utvidgas så att patienterna där kunde erhålla full sysselsättning vid verkligt jordbruk. Ett tillfälle hade yppat sig att förvärfva ett angränsande område om 12 tunnland för billigt pris. Detta innefattade flera stora odlingsbara ängar, där patienterna under åtskilliga år framåt kunde erhålla sysselsättning, vinter såväl som sommar. När dessa ängar blifvit odlade, komme de att högst väsentligt lämna bidrag till anstaltens underhåll. Genom köp af ifrågavarande mark skulle dessutom anstaltens ägor få en naturlig begränsning, hvarigenom afstängning från yttervärlden i hög grad underlättades.

På grund häraf har anstalten anhållit om ett statsanslag af 3,000 kronor till inköp af ifrågavarande område.

Vid ansökningen har fogats redogörelse för verksamheten under år 1909, utvisande att under året 29 patienter behandlats vid anstalten. Af dessa voro 10 kvarliggande från år 1908, medan 19 under året intagits. Vid årets slut kvarlägo 10 patienter. Beträffande kurresultatet i fråga om de 28 intill slutet af år 1909 från anstalten utskrifna patienter inhämtas, att 4 ännu ett år efter utskrifvandet och 11 efter ett halft års vistelse utom anstalten iakttagit total afhållsamhet, medan 10 återfallit, en del dock ej i högre grad än att de fortfarande skött sina göromål oklanderligt. Om 3 saknas uppgift.

Af de under år 1909 å anstalten vårdade 29 patienterna erlade 12 betalning med tillsammans 5,175 kronor efter en dagafgift af 1 krona 50 öre å 2 kronor, under det 17 patienter kostnadsfritt vårdats å anstalten. Sammanlagda antalet underhållsdagar har uppgått till 5,735 och totalkostnaden för underhållsdag har belöpt sig till 2 kronor 40 öre. Anstalten har också under året gått med förlust. Enligt ingifvet räkenskapssammandrag hafva sålunda utgifterna stigit till 13,744 kronor 37 öre, medan inkomsterna stannat vid 11,644 kronor 85 öre. Häri ingår en gåfva af enskild person till belopp af 2,181 kronor 21 öre.

Uti afgifvet underdånigt utlåtande har medicinalstyrelsen tillstyrkt bifall till ifrågavarande ansökan, såväl i hvad den afser bidrag till förvärfvande af ytterligare mark åt anstalten som ock rörande förhöjdt anslag till underhållskostnaderna.

Då det för år 1911 begärda understödet, 7,000 kronor, icke är högre än anslaget till kuranstalten Sans Souci invid Uppsala, som har

Departements-
chefen.

17 platser eller samma antal som anstalten Solvik å Styrösö, har jag icke något att erinra mot bifall till ansökningen och detta så mycket mindre, som ett statsanslag af 7,000 kronor uppenbarligen är synnerligen behöfligt för anstaltens ekonomi.

Jag finner mig också böra tillstyrka det begärda anslaget, 3,000 kronor, för markinköp. Dock synes mig härvid böra fogas det villkor, att styrelsen aflämnar skriftlig förbindelse att icke utan Kungl. Maj:ts särskilda medgifvande i framtiden använda anstalten till annat än det därmed afsedda ändamålet.

Vårdhemmet
Berga.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen år 1909 medgifvit, att af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, utgå såsom bidrag till byggnadskostnaden för svenska diakonsällskapets alkoholisthem vid Stora Sköndal 12,000 kronor och såsom bidrag till uppehälle under år 1909 af verksamheten vid anstalten 6,000 kronor.

Genom nådigt bref den 18 juni 1909 har Kungl. Maj:t därefter förklarad, att för åtnjutande af berörda understöd skulle lända till efter rättelse följande bestämmelser: att anstalten uteslutande användes såsom sjukhem för manliga alkoholistur arbetsklassen; att vårdafgiften för patienterna icke sattes högre än till 250 kronor om året; att vid anstalten icke flera än 22 patienter samtidigt mottagas, så länge anstalten ej har större utrymme än för närvarande; att anstaltens förvaltning handhafves af svenska diakonsällskapets styrelse, som skulle hafva att antaga föreståndare för anstalten; att densamma kommer att stå under tillsyn och kontroll af landshöfdingen i Stockholms län eller, om han ansåge sig därtill förhindrad, af en utaf Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet förordnad inspektor; att de i anstalten intagna sjukas vård öfvervakas af legitimerad läkare; samt att till medicinalstyrelsen ställd berättelse med redogörelse för anstaltens verksamhet under året före utgången af mars månad nästföljande år af anstaltens styrelse och läkare aflämnas till förste provinsialläkaren i länet.

a) Ökad anslag
till nybyggnad
m. m.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift af den 31 oktober 1909 har svenska diakonsällskapets styrelse nu i underdånighet anhållit om ytterligare statsbidrag till ett belopp af 12,463 kronor 90 öre för anstaltens uppförande.

I skriften anför styrelsen, att då i oktober månad år 1908 den underdåniga ansökning affattats, som legat till grund för Kungl. Maj:ts ofvanberörda framställning till 1909 års riksdag, kostnaderna för upp-

förande af anstalten, hvilken numera bär namnet »vårdhemmet Berga», beräknats till omkring 48,000 kronor, men att desamma uppgått till 55,903 kronor 30 öre. Då i gåfvomedel influtit 37,104 kronor 40 öre och i statsanslag 12,000 kronor, har således en brist af 6,798 kronor 90 öre uppkommit, för hvars täckande sällskapet, som, enligt hvad styrelsen uppgifver, icke äger för ändamålet erforderliga medel, måst upptaga ett tillfälligt lån.

Styrelsen meddelar vidare, att för vårdhemmets räkning inköpts de nödvändigaste lösören, såsom möbler, husgeråd, linne och sängkläder, samt verktyg jämte brand- och öfriga redskap för tillhoppa 3,765 kronor, hvilken summa likaledes måst gäldas med tillfälligt upplånade medel.

För att patienterna skulle kunna erhålla tillräckliga arbetstillfällen, erfordras ytterligare, enligt hvad styrelsen uppgifver, förvärf af snickeri-, plåtslageri-, skomakeri- och skrädderiinventarier och verktyg äfvensom trädgårdsinventarier till en beräknad kostnad af 900 kronor.

Slutligen erfordrades vid vårdhemmet uppförande af en uthusbyggnad, inrymmande vedbod, materialbod, höns hus och afträde, för en beräknad kostnad af 1,000 kronor.

Sällskapet anhåller därför om ett ytterligare anslag till sin nybyggnad af 12,463 kronor 90 öre.

Tillika hafva ingifvits redogörelse öfver kostnaderna för anstaltens byggnad, uppgift å för hemmets räkning inköpta lösören, förteckning å behöfliga inventarier med mera samt kostnadsförslag till det ifrågasatta uthuset. Dessa handlingar bestyrka de i ansökningen meddelade sifferuppgifter.

Ansökningen åtföljes jämväl af en utaf anstaltens läkare till inspektorn för anstalten, landshöfdingen M. Sahlin, ställd redogörelse öfver anstaltens verksamhet under år 1909. Af denna redogörelse framgår, att anstalten börjat sin verksamhet i januari månad år 1909, att därstädes vårdats 16 patienter, alla tillhörande arbetsklassen, samt att af de vårdade 2 måst skiljas från hemmet, då de ej velat ställa sig dess föreskrifter till efterrättelse, hvarjämte 3 lämnat anstalten efter endast 3 till 4 månaders tid.

Uti bifogadt utlåtande har vårdhemmets inspektor vitsordat, att stadgade villkor för hittills beviljade statsbidrag fullgjorts, att anstalten, enligt hvad inspektorn genom upprepade besök inhämtat, gjort sig väl förtjänt af fortfarande statsunderstöd, samt att bidrag af enskilda till anläggningskostnaderna utöfver hvad som redan influtit icke, enligt uppgift från hemmets ledare, torde kunna påräknas, bland annat,

därför att diakonanstaltens vännar företrädesvis lämnade bidrag till anstaltens stora epileptikerhem, för hvilket statsunderstöd icke åtnjötes.

På grund af nådig remiss har medicinalstyrelsen afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid meddelat, att vårdhemmets byggnad är väl belägen och i godt skick med plats för 22 patienter, af hvilka de flesta hafva eget, om ock litet rum, samt att i byggnaden dessutom finnas samlingsrum, ekonomiafdelning med matsal, badafdelning, isoleeringsrum för häftiga eller särskildt sjuka patienter samt två arbets-salar. Vidare meddelas, att en uthusbyggnad, innehållande vedbod och hönshus, är under uppförande, samt att till patienternas, alla tillhörande kroppsarbetarnas klass, förfogande finnes ett stort område, å hvilket trädgård börjat anläggas. Medicinalstyrelsen har för sin del förordat nådigt bifall till ansökningsen.

b) Anslag till underhålls-kostnader.

Diakonsällskapetets styrelse har vidare i sin förutberörda ansökan gjort framställning om statsbidrag till belopp af 8,650 kronor för uppehållande under år 1910 af verksamheten vid vårdhemmet.

I sådant afseende har styrelsen anført, att, därest vårdhemmet fortfarande skulle kunna uppehålla sin verksamhet för patienter ur enbart kroppsarbetarnas klass mot en årlig afgift ej öfverstigande 250 kronor, hemmet fortfarande vore i behof af statsunderstöd. Det hade emellertid visat sig att vårdhemmets stat redan från början beräknats 2,650 kronor för lågt. Under dessa förhållanden vore ett statsbidrag af 6,000 kronor otillräckligt, hvarför styrelsen, såsom nämndt, hemställt, att det-samma måtte ökas till 8,650 kronor.

Styrelsen har tillika bifogat förslag till kostnadsstat för vårdhemmet för år 1910. Bland utgifterna hafva upptagits följande hufvudposter: för vivre till 20 patienter, 2 vårdare och 2 tjänarinnor efter 80 öre för dag 7,008 kronor samt till husfader med hustru, tre barn och en tjänarinna 1,476 kronor; för löner jämte flitpengar till skyddslingarna 2,680 kronor samt för öfriga utgifter, hufvudsakligen driftkostnader, 4,136 kronor, tillsammans 15,300 kronor. Såsom inkomster under året har beräknats inflyta i vårdafgifter 5,000 kronor och af patienternas arbete 1,650 kronor eller tillsammans 6,650 kronor, hvartill skulle komma statsbidrag.

Medicinalstyrelsen har i sitt ofvannämnda utlåtande tillstyrkt jämväl denna del af diakonstyrelsens ansökan.

Departements-
chefen.

På sätt förut nämnts har redan såsom bidrag till byggnadskostnaden för ifrågavarande alkoholisthem beviljats ett anslag af 12,000 kronor. Med hänsyn till hvad i ärendet numera upplysts synes dock

billigt, att diakonsällskapets ansökan om ytterligare statsbidrag till byggnadskostnaden jämte anslag till inventarieanskaffning och en ut-husbyggnad bifalles. Beloppet torde emellertid lämpligen böra af-rundas till 12,450 kronor.

Jämväl sällskapets framställning om ett till 8,650 kronor förhöjdt statsbidrag för uppehållande af verksamheten vid anstalten, som är af-sedd för 22 patienter, synes mig vara af beskaffenhet att böra förordas. Jag erinrar härvid, att Stockholms alkoholisthem vid Eolshäll med 21 platser i statsbidrag åtnjuter 8,500 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift af den 31 januari 1910 har landshöfdingen L. Reuterskiöld, på uppdrag af styrelsen för *Strängnäs stifts alkoholisthem* för mindre bemedlade, i underdånighet anhållit om statsbidrag för år 1911 till ett belopp af 17,000 kronor i och för för-värf af arrenderätten till kronoegendomen Härnö i Kernbo och Taxinge socknar, hvarest styrelsen ämnade inrätta ett alkoholisthem.

Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö.

a) Anslag för anstaltens anordnande.

I skriften anföres följande: För förverkligandet af nämnda plan hade en förening bildats på så sätt, att en del för saken intresserade personer under år 1907 igångsatt en insamling för åstadkommande af ett alkoholisthem för mindre bemedlade inom Strängnäs stift. På detta sätt hade hopbragts ett belopp, som med räntor uppginge till 20,500 kronor. Tanken på förvärf af en egen fastighet hade på grund af de tillgängliga medlens otillräcklighet måst öfvergifvas. I stället hade styrelsen sökt få öfvertaga ett lämpligt arrende och i sådant afseende träffat förberedande aftal beträffande Härnö. Beläget på ett afstånd af omkring 2 kilometer från Taxinge-Näsby station å Norra Söderman-lands järnväg på en halfö i Mälaren, hade stället fördelen af ett af-skildt läge i en vacker, leende natur. Egendomen vore ursprungligen en s. k. hofstalläng och såsom sådan ej bebyggd. De flesta å densamma befintliga hus tillhörde den nuvarande arrendatorn Johan Edvard Lund-ström samt utgjordes af följande byggnader: hufvudbyggnad, mindre boningshus, ladugård, två logar, magasin, tvättstuga, badhus och två käl-lare. Samtliga hus befunde sig i godt stånd samt vore för den till-ämnade anstaltens behof fullt tillräckliga. Till egendomen hörde 30 hektar åker och 8 hektar äng, hvarjämte trädgård med öfver 200 frukt-träd funnes vid gården. Arrendatorn innehade egendomen för tiden 1907 till 1927 mot ett årligt arrende af 750 kronor.

Meningen vore att till en början vid anstalten mottaga 15 patienter, ett antal som, därest verksamheten visade sig framgångsrik, fram-deles komme att, så långt utrymmet det medgäfv, ökas.

Om statsbidrag till belopp af 17,000 kronor beviljades, skulle de hopsamlade medlen, 20,500 kronor, användas på följande sätt:

till inredning af lokaler.....	kronor	3,000: —
» anskaffning af inre inventarier.....	»	4,000: —
» » » yttre »	»	10,000: —
» rörelsekapital.....	»	3,500: —
	<hr/>	
	Kronor	20,500: —

Af handlingarna framgår, att stadgar för ifrågavarande stiftelse blifvit af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län i gemensam resolution den 28 december 1908 fastställda.

Bland stadgarnas bestämmelser förtjäna följande att anmärkas. Hemmets ändamål är att genom religiöst sedlig uppfostran, fullkomlig återhållsamhet från rusgifvande drycker och regelbundet arbete, afpassadt efter omständigheterna, återupprätta mindre bemedlade, manliga alkoholister från Strängnäs stift. Skulle af en eller annan anledning hemmets verksamhet upphöra, tillfalla dess tillgångar något annat ändamål inom Strängnäs stift, för hvilket diakonverksamhet tages i anspråk; förslag härom göres af styrelsen samt underställes stiftets styrelse och Kungl. Maj:ts befallningshafvande inom det län, där hemmet är förlagdt. Ändringar af stadgarna kan blott ske genom samstämmade beslut af sistnämnda två myndigheter.

Vid ansöknigen har jämväl fogats styrkt afskrift af det mellan den nuvarande arrendatorn af Härnö och hemmets styrelse träffade förberedande aftal, enligt hvilket arrendatorn den 14 mars 1911 mot en godtgörelse i ett för allt af 17,000 kronor till alkoholisthemmet öfverlåter arrendet samt äganderätten till alla arrendatorn tillhöriga hus jämte stråfoder till uppgifven myckenhet.

I afgifvet yttrande har förste provinsialläkaren i Södermanlands län, under förmälan att han den 11 februari 1910 besökt platsen för det ifrågasatta vårdhemmet, anfört, bland annat, att han funnit densamma synnerligen väl belägen och de därå uppförda byggnaderna, sedan nödiga förändringar och förbättringar vidtagits, för ändamålet lämpliga. Den beräknade kostnaden, 3,000 kronor, för lokalernas inredning har förste provinsialläkaren funnit vara väl låg med hänsyn därtill att bredare och mindre branta trappor till andra våningen och till vinden i hufvudbyggnaden erfordrades, hvarjämte kräfdes anordnande af badrum, omläggning af cementgolfvet i tvättstugan m. m.

Uti underdånigt utlåtande af den 23 februari 1910 har medicinalstyrelsen, då den föreslagna platsen syntes för ändamålet fullt lämplig och efter vidtagandet af nödiga förändringar utrymme syntes kunna beredas i den större manbyggnaden för 15 patienter, utan att vindsrum behöfde för ändamålet användas, förklarar sig icke hafva något att erinra mot användande af kronodomänen Härnö för ifrågakvarande ändamål; och har styrelsen, under hänvisning till hvad förste provinsialläkaren yttrat, tillstyrkt bifall till ansökningen.

På grund af nådig remiss har jämväl domänstyrelsen den 4 mars 1910 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och därvid anført, att ifrågakvarande kronoegendom, bestående af lägenheten Härnöängen nr 1 i Kernbo socken med Härnötorp nr 1 i Taxinge socken, blifvit af styrelsen genom kontrakt den 12 augusti 1905 utarrenderad för statsverkets räkning till Johan Edvard Lundström på 20 år från den 14 mars 1907 mot ett årligt arrende af 750 kronor och på villkor, bland annat, att arrendet ej finge å annan öfverlätas utan styrelsens medgifvande; att egendomen innehölle 2 hektar 87,4 ar tomt, 30 hektar 50,2 ar åker, 6 hektar 18,9 ar äng, 19 hektar 39 ar backar och betesmark samt 88,7 ar impediment; att styrelsen icke hade något att erinra mot lämnade uppgifter angående de på egendomen befintliga byggnader; samt att från styrelsens sida hinder icke torde komma att möta mot arrendets öfverlåtande på sätt här ifrågasatts.

Styrelsen har vidare gjort framställning om statsbidrag för år 1911 för uppehållande af anstaltens verksamhet.

b) Anslag till underhållskostnad.

I sådant afseende har styrelsen uppgjort följande kalkyl:

Inkomster:

Afgifter för 15 patienter à 250 kronor årligen	kronor	3,750: —
Arbete af patienter	»	1,000: —
Statsanslag	»	5,000: —
		<hr/>
	Summa kronor	9,750: —

Utgifter:

Vivre:

15 patienter och 2 tjänare à 85 öre om dagen	kronor	5,274: 25
Husfader med familj	»	1,000: —
		<hr/>
	Transport kronor	6,274: 25

Transport kronor 6,274: 25

Löner:

Husfadern	kronor	750: —	
Husmodern	»	300: —	
Läkare	»	300: —	
2 tjänarinnor	»	400: —	
Flitpenningar à 2 kronor för månad för 15 patienter	»	360: —	2,110: —

Öfriga utgifter:

Ved och lyse	kronor	500: —	
Medicin	»	100: —	
Brandförsäkring	»	100: —	
Telefon	»	50: —	
Arbetsmateriel	»	200: —	
Oförutsedda utgifter	»	415: 75	1,365: 75
			<u>Summa kronor 9,750: —</u>

Beträffande de påräknade inkomsterna säger sig styrelsen ej hafva vågat upptaga någon annan vinst af fastigheten än patienternas arbetsprodukt. Något bidrag från kommunerna torde knappast enligt styrelsens uppfattning kunna antagas komma att inflyta, då kommunerna nog i regel blefve nödsakade att utgifva en större eller mindre del af patientafgiften på grund därpå att vederbörande själfva i allmänhet ej torde vara i stånd att erlægga densamma, ehuru den satts så lågt som till 250 kronor om året.

I sitt förut omförmälda underdåniga utlåtande har medicinalstyrelsen, som funnit de i utgiftsstaten upptagna sjukvårdskostnaderna vara lågt beräknade, tillstyrkt bifall till ansökningen jämväl i denna del.

Departements-
chefen.

För närvarande finnas fyra anstalter för vård af alkoholister, Sans Souci invid Uppsala med 17 platser, Stockholms alkoholisthem vid Eolshäll med 21 platser, kuranstalten Solvik å Styrsö med 17, högst 21 platser, samt vårdhemmet Berga med 22 platser. Anstalterna vid Sans Souci och Eolshäll äro hufvudsakligen inrättade för mottagande af patienter, som kunna själfva till största delen bestrida de med deras vård förenade kostnader, medan de båda andra anstalterna väsentligen äro afsedda för obemedlade patienter ur arbetarklassen.

Tillkomsten af ytterligare en anstalt af sistnämnda art är uppenbarligen af behovet synnerligen påkalladt. Den nu planerade anstalten vid Härnö är, såsom nämndt, afsedd för 15 patienter, och patientafgiften skulle icke sättas högre än 250 kronor om året.

För att möjliggöra anstaltens åstadkommande har genom enskilda sammanskott redan hopsamlats öfver 20,000 kronor, men erfordras ytterligare bidrag af statsmedel, och synes mig med hänsyn till den utredning, som föreligger, någon erinran icke vara att framställa mot det begärda beloppet, 17,000 kronor, hvilket skulle användas såsom likvid för öfvertagandet af arrendet af kronoegendomen Härnö och inlösen af arrendatorn tillhöriga byggnader m. m. Jag tillåter mig i detta sammanhang omnämna, att enligt uppgift i handlingarna byggnaderna hafva ett brandförsäkringsvärde af 25,150 kronor.

Mot ansökningen om statsbidrag till ifrågavarande anstalts driftkostnader under år 1911 har jag icke något att erinra. Det begärda beloppet, 5,000 kronor, motsvarande något öfver 333 kronor för en hvar af de 15 platser anstalten beräknats rymma, synes mycket rimligt.

Beträffande de villkor för åtnjutande af det ifrågasatta understödet, som lämpligen borde uppställas, torde, med hänsyn till redan befintliga bestämmelser i de fastställda stadgarna, vara tillfyllest att föreskrifva hufvudsakligen följande: att vårdafgifterna ej sättas högre än till 250 kronor om året för hvar patient; att vid anstalten ej flera än 15 patienter samtidigt mottagas, så länge anstalten ej har större utrymme än det nu beräknade; att anstalten står under tillsyn af landshöfdingen i Södermanlands län eller, om han anser sig därtill förhindrad, af en utaf Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet förordnad inspektör; att de i anstalten intagna sjukas vård öfvervakas af legitimerad läkare; samt att till medicinalstyrelsen ställd berättelse med redogörelse för anstaltens verksamhet under året före utgången af mars månad nästföljande år af anstaltens styrelse och läkare aflämnas till förste provinsialläkaren i länet.

1909 års riksdag har medgifvit, att af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta medel finge utgå till främjande af *järnvägsmännens helnykterhetsförbunds* verksamhet 2,000 kronor för hvartdera af åren 1909 och 1910.

Järnvägsmännens helnykterhetsförbund.

Förbundet har nu i en den 14 oktober 1909 ingifven skrift i underdånighet anhållit om lika stort anslag för år 1911; och har jag icke något att erinra häremot.

Internationella byrån för alkoholismens bekämpande.

Med anledning af en af lektorn Johan Bergman såsom ordförande i styrelsen för *internationella byrån för alkoholismens bekämpande* gjord underdånig framställning har Riksdagen, i enlighet med Kungl. Maj:ts i nådig proposition den 19 mars 1909 gjorda förslag, medgifvit, att af de för nykterhetsändamål afsatta, hos statskontoret innestående medel finge till byrån utgå ett belopp af 750 kronor.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu Bergman i underdånighet anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att jämväl för år 1911 bevilja byrån ett statsanslag af 750 kronor.

Mot bifall till ansökningen, öfver hvilken medicinalstyrelsen yttrat sig, är från min sida intet att erinra.

Ifrågasatt anslag till Jönköpings läns nykterhetsförbund.

Slutligen har jag att anmäla, att Jönköpings läns nykterhetsförbund uti en till Kungl. Maj:t ställd, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län med eget utlåtande öfverlämnad skrift i underdånighet anhållit om ett anslag af de för nykterhetsändamål afsatta medlen å 5,000 kronor eller det högre eller lägre belopp, Kungl. Maj:t funne skäligt. Till stöd för ansökningen har anförts.

Sedan 19 å 20 år tillbaka hade nykterhetsföreningar inom Jönköpings län sammanslutit sig i ett förbund, kalladt Jönköpings läns nykterhetsförbund. Efter det förbundet, som räknade 20,473 medlemmar, erhållit dels i testamente 2,000 kronor och dels enligt särskildt gåfvobref 10,000 kronor, hade åtgärder börjat vidtagas för att åt förbundet anskaffa lokaler i Jönköping till främjande af dess verksamhet och syfte. För detta ändamål hade representanter för nykterhetsförbundet och Jönköpings kristliga ynglingaförening med flera inköpt en tomt, afsedd att öfverlåtas å dessa föreningar eller endera af dem, eventuellt ett af dem bildadt bolag med syfte att därå skulle uppföras en byggnad, innehållande samlingslokaler, läsrum, kafé och matsal samt rum för resande.

Styrelsen påpekar slutligen, att, då nykterhetsförbundets och ynglingaföreningens sammanlagda tillgångar icke räckte till betalning af de 30,000 kronor, som skulle erläggas för den inköpta tomten, samt kostnaderna för den byggnad, som vore afsedd att uppföras å samma tomt, förslagsvis hade beräknats till 200,000 kronor, vore det uppenbart, att nykterhetsförbundet, som ämnade så långt ske kunde fortsätta och utveckla sin hittills bedrifna verksamhet, vore i behof af allt det understöd, som kunde komma förbundet till del.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har i sitt utlåtande tillstyrkt bifall till ansökningen.

Det ändamål, hvartill det nu begärda statsanslaget skulle användas — uppförande af en för Jönköpings läns nykterhetsförbund och Jönköpings kristliga ynglingaförening afsedd byggnad för samlingslokaler med mera — synes icke vara att hänföra till något af de ändamål, för hvilka nu ifrågavarande medel äro afsedda att användas. För denna min uppfattning hämtar jag stöd, utom i ordalagen i 25 § af förordningen angående försäljning af brännvin, i Riksdagens förut af mig återgifna uttalande i dess skrifvelse den 18 maj 1905. Jag finner mig därför icke kunna förorda bifall till nu förevarande ansökning.

Departements-
chefen.

Härefter anförde chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Lindström.

Jämväl till ecklesiastikdepartementet hafva inkommit åtskilliga framställningar om anslag från ifrågavarande medel, nämligen en från Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade svenska nykterhetssällskapet, en från utgifvaren af tidskriften Mimer, en från Sveriges lärares nykterhetsförbund, en från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling, fem från centralförbundet för nykterhetsundervisning, samt en gemensam ansökning från Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund, Sveriges nationaltempel af templarorden, nykterhetsorden Verdandi, Sveriges storloge af I. O. G. T., Sveriges blåbandsförening, Nationalgodtemplarorden samt nykterhetsföreningen Hvita bandet.

Därjämte hafva vissa nedan angifna universitetslärare inom den medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala och vid karolinska institutet gjort framställning om afsättande af visst belopp af nu ifrågavarande medel till vetenskapliga undersökningar i alkoholfrågan.

För hvart och ett af åren 1895—1903 har Riksdagen på extra stat beviljat ett anslag af 4,000 kronor för utgifning och spridning af nykterhetsskrifter. Dessa anslag hafva ställts till förfogande af Svenska nykterhetssällskapet eller såsom detsamma, sedan Kungl. Maj:t den 7 februari 1902 för sällskapet fastställt nya stadgar, benämnas, *Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapet.*

Svenska
nykterhets-
sällskapet.

Med anledning af Kungl. Maj:ts framställningar har Riksdagen för hvardera af åren 1904—1908 på extra stat anvisat enahanda belopp för befrämjande af den verksamhet, som enligt fastställda stadgar ålåge nämnda sällskap.

År 1908 medgaf Riksdagen, att af de enligt 25 § i kungl. förordningen angående försäljningen af brännvin den 9 juni 1905 till främ-

jande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta brännvinsförsäljningsmedel finge för främjande under år 1909 af sällskapets verksamhet utgå ett belopp af 4,000 kronor. År 1909 anvisades för samma ändamål af ifrågavarande medel 8,000 kronor att användas för sällskapets verksamhet under år 1910.

Under återopande af en inlämnad tryckt redogörelse för sällskapets arbete under tiden maj 1908—maj 1909 äfvensom af hvad sällskapet vid flere föregående tillfällen, särskildt i sin år 1908 ingifna underdåniga hemställan, uttalat i fråga om behöfligheten af det understöd, som från statens sida kunde lämnas dess sträfvanden, har nu sällskapets styrelse i underdånig skrifvelse den 23 september 1909 hemställt, det Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra nådig framställning om att af ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel till sällskapet måtte för år 1911 anvisas ett helopp af 8,000 kronor att användas för den verksamhet, som enligt fastställda stadgar åläge sällskapet.

Med hänsyn till hvad sålunda anförts, och då sällskapets verksamhet, beträffande hvilken jag hänvisar till den utredning, som därom lämnats i det vid Kungl. Maj:ts nådiga proposition N:o 184 till 1909 års Riksdag fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver blandadt civil- och ecklesiastikärende den 19 mars 1909, synes mig förtjänt af all uppmuntran, anser jag ifrågavarande ansökning böra bifallas.

Tidskriften
Mimer.

Med bifall till särskilda af Kungl. Maj:t därom gjorda framställningar har Riksdagen till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Mimer på extra stat för hvart och ett af åren 1907 och 1908 beviljat ett anslag af 1,500 kronor.

I anledning af Kungl. Maj:ts framställningar har Riksdagen åren 1908 och 1909 medgifvit, att af nu ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel finge för tidskriftens fortsatta utgifvande under åren 1909 och 1910 utgå, för år 1909 1,500 kronor och för år 1910 2,000 kronor.

I underdånig skrifvelse den 30 september 1909 har nu lektorn Johan Bergman i egenskap af utgifvare af omförmälda tidskrift hemställt om beredande jämväl för år 1911 af enahanda belopp som det senast beviljade eller 2,000 kronor för tidskriftens fortsatta utgifvande under år 1911; och har Bergman därvid upplyst, att tidskriften under år 1911 komme att utgifvas efter samma plan som under år 1910.

Efter erhållen nådig remiss har svenska nykterhetssällskapet uti underdånigt utlåtande den 15 oktober 1909 tillstyrkt bifall till förevarande ansökning.

Äfven jag finner ansökningen vara förtjänt af bifall.

I nådig proposition den 19 mars 1909 föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen medgifva, att för främjande af *Sveriges lärares nykterhetsförbunds* verksamhet under år 1910 finge af förberörda brännvinsförsäljningsmedel utgå ett belopp af 3,000 kronor.

I skrifvelse den 25 maj 1909 anförde Riksdagen, att det föreslagna understödet syntes Riksdagen med hänsyn till förbundets jämförelsevis ringa medlemsantal kunna nedsättas till 2,000 kronor, samt anmälde, att Riksdagen förty af förberörda medel för ändamålet anvisat allenast sistnämnda belopp.

Antalet medlemmar i förbundet uppgick enligt den förbundets framställning, som låg till grund för berörda nådiga proposition, till öfver 1,000 personer. Beträffande nämnda framställning i öfrigt tillåter jag mig hänvisa till den utredning i ämnet, som återfinnes i det vid propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet för den 19 mars 1909.

I en den 30 september 1909 dagtecknad underdånig ansökning har förbundet nu gjort framställning om beredande af understöd åt dess verksamhet för år 1911 med ett belopp af 3,000 kronor ur ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel att utgå under de villkor Kungl. Maj:t täcktes bestämma. I ansökningen anföres bland annat följande.

Under de tre år, som förflutit, sedan Sveriges lärares nykterhetsförbund bildades, hade dess verksamhet omfattats med allt större intresse af folkskolans lärarpersonal. Detta visade sig bland annat i ökad anslutning till förbundet, hvars medlemsantal nu uppginge till omkring 1,300, fördelade på 33 lokalföreningar.

Ehuru förbundet hittills haft ytterst begränsade ekonomiska resurser, hade dock verksamheten alltmer utvidgats. Så långt det varit möjligt hade man sökt förverkliga förbundets hufvuduppgift, som i stadgarna angåfves vara att främja ungdomens fostran till nykterhet.

Under föregående arbetsåret hade af förbundets lokalföreningar behandlats frågan om hvad lärare och lärarinnor kunna göra för nykterhetssaken, dels bland barnen i skolan, dels bland den från skolan afgångna ungdomen. Såsom framginge af den redogörelse för ärendets behandling, som återfunnes i senaste årsmeddelandet, hvilket bifogats ansökningen, uttalade man sig bland annat dels för att söka stödja det nykterhetsarbete bland de unga, som upptagits af de allmänna nykterhetssällskapen, dels för att, där förhållandena så påkallade, hjälpa ungdomen vid bildandet af mera fristående sammanslutningar, »ungdomsklubbar» eller »kretsar», i fostrande syfte.

För ordnande af verksamheten i olika landsdelar hade förbundsstyrelsen beslutat tillsätta »provinsombud» i den mån lämpliga krafter

stode till förfogande. Dessa skulle hafva till uppgift att hvar och en inom sitt distrikt söka intressera lärare och lärarinnor för sammanslutning i afsikt att upptaga nykterhetsverksamhet bland de unga. Hittills hade sju provinsombud blifvit utsedda.

Genom valda ombud vore förbundet representeradt i styrelsen för Sveriges Vår och medverkade sålunda vid utgifvandet af dess barnpublikationer. Det nykterhetsarbete bland barnen, som denna litteratur i främsta rummet afsåge att tjäna, hade på flera platser omfattats med synnerligen stort intresse.

Under arbetet för höjandet af nykterhetsundervisningen i skolan hade förbundet utgått från den uppfattningen, att det väsentliga af ifrågavarande undervisning borde meddelas i förbindelse med ämnet hälsolära. En läroplan för hälsolära med nykterhetsundervisning hade därför ock utarbetats. För att sådan undervisning skulle komma till sin rätt vore det emellertid högeligen af nöden, att lämpliga handböcker i ämnet för lärarne och läseböcker för barnen utarbetades. Förbundsstyrelsen hade vidtagit åtgärder för att dylik litteratur inom den närmaste framtiden måtte kunna utgifvas. Detta komme helt visst att medföra betydande kostnader för förbundet, helst som afsikten vore att tillhandahålla nämnda litteratur så billigt som möjligt.

Vid hvarje termins början utgafve förbundet ett »Programblad», som tillställdes samtliga förbundsmedlemmar. Under 1909 års höst hade ett upprop utdelats till så godt som alla lärare och lärarinnor vid rikets folk- och småskolor. Förbundets organ vore tidskriften *Tirfing*, utgifven af centralförbundet för nykterhetsundervisning.

Förbundsstyrelsen utgjordes f. n. af följande personer: folkskoleinspektören Robert Johansson, Jönköping, ordf., barnhemsföreståndaren Mats Dalborg, Stockholm, v. ordf., folkskolläraren K. Arv. Hagstöm, Uppsala, sekr., folkskolläraren Ivar Andrén, Västerås, v. sekr., folkskolläraren Joh:s Samuelsson, Tumba, kassör, öfverläraren Johan Jarlén, Göteborg och slöjdlärarynnan Nanna Öhrqvist, Landskrona.

Såsom ofvan framhållits hade förbundet hittills haft mycket begränsade penningmedel till sitt förfogande. Detta bestyrktes af senaste revisionsberättelsen. En följd häraf hade blifvit, att flera åtgärder till främjandet af nykterhetsarbetet bland ungdomen tills vidare måst uppskjutas. Såsom förbundet redan i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 30 september 1908 framhållit, skulle emellertid ett årligt understöd af 3,000 kronor gifva förbundet de pekuniära resurser, som för en kraftig verksamhet vore af nöden. I händelse ett dylikt belopp ställdes till

förbundets förfogande, hade förbundsstyrelsen för afsikt att använda medlen hufvudsakligen till följande ändamål:

1. Utsändande af föreläsare och instruktörer för ungdomsarbetet, i första rummet provinsombud.

2. Utgifvande af litteratur, som vore ägnad att väcka lärarkårens intresse för nykterhetsarbete bland ungdomen.

3. Utgifvande af litteratur till hjälp vid nykterhetsundervisningen och vid ungdomsföreningarnas arbete.

Efter nådig remiss har svenska nykterhetssällskapet den 15 oktober 1909 i ärendet afgifvit underdånigt utlåtande och därvid anført, bland annat, följande.

Af ansökningen framginge, att förbundets verksamhet afsåge att främja dels nykterhetsundervisningen i skolan, dels ock det frivilligt bedrifna arbetet för ungdomens fostran till nykterhet. Då förbundsmedlemmarna måste anses särskildt kvalificerade för en framgångsrik nykterhetsverksamhet bland barn och ungdom och då de af förbundet vidtagna åtgärderna för åstadkommande af litterära hjälpmedel för undervisningen i nykterhet syntes sällskapet beaktansvärda och jämväl förbundsstyrelsens sammansättning syntes borga för att allenast verkligt värdefulla, af fackmän granskade handledningar och läseböcker blefve genom förbundets försorg utgifna, ville sällskapet i underdånighet tillstyrka nådigt bifall till den gjorda ansökningen.

Då lärarnas deltagande i nykterhetsarbetet bland ungdomen kan förväntas i afsevärd grad gagna nykterhetsaken, torde ifrågavarande förbund, med hänsyn till dess organisation och målet för dess verksamhet, vara särskildt förtjänt af uppmuntran. På grund häraf och i betraktande af den utveckling förbundet numera nått, anser jag mig böra förorda bifall till den nu gjorda ansökningen.

Departements-
chefen.

I anledning af en vid 1909 års Riksdag väckt motion medgaf Riksdagen, att af nu ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, utgå för främjande af *Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås* verksamhet under år 1910 ett belopp af 8,000 kronor.

Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrå.

Enligt nådigt beslut den 10 juli 1909 fann Kungl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens omförmälda beslut, godt ställa det beviljade anslaget för därmed afsedt ändamål till förfogande af representantförsamlingens arbetsutskott, äfvensom föreskrifva bland annat,

att valet af föreståndare för nämnda byrå skulle underställas Kungl. Maj:ts pröfning.

Enligt nådigt beslut den 26 november 1909 godkändes representantförsamlingens underställda beslut af den 4 november 1909, hvarigenom till föreståndare för upplysningsbyrån utsetts redaktören Alexander Björkman.

I underdånig skrifvelse den 30 september 1909 har representantförsamlingens arbetsutskott, med förmälan bland annat, att representantförsamlingen beslutit att från och med den 1 januari 1910 igångsätta upplysningsbyrån efter en i ofvannämnda motion närmare angifven plan, hemställt att, då för byråns fortsatta verksamhet anslag af statsmedel vore oundgängligen nödvändigt, Kungl. Maj:t ville hos Riksdagen göra framställning, att af förberörda brännvinsförsäljningsmedel måtte under de villkor och den koutroll, som Kungl. Maj:t täcktes föreskrifva, anvisas jämväl för år 1911 ett belopp af 8,000 kronor.

Uti infordradt underdånigt utlåtande den 15 oktober 1909 har svenska nykterhetssällskapet tillstyrkt nådigt bifall till den gjorda ansökningen.

Då anledning icke förekommit att indraga eller minska det af 1909 års Riksdag för byråns verksamhet anvisade belopp, torde denna framställning böra bifallas.

Centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet.

Under flera år har Riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag anvisat anslag till främjande af *centralförbundets för nykterhetsundervisning* verksamhet, och har detta anslag under åren 1909 och 1910 utgått med 10,000 kronor årligen af de till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder afsatta brännvinsförsäljningsmedel.

Förbundet har nu uti underdånig ansökning med bifogande af åtskilliga handlingar, däribland stadgar samt styrelse- och revisionsberättelser för senaste arbetsåret, anhållit, att proposition måtte aflåtas till Riksdagen om anvisande af anslag till förbundets allmänna verksamhet jämväl för år 1911 med 10,000 kronor, och har förbundet meddelat, att dess arbete bedrefves i samma omfattning som förut, och att ständigt nya kraf ställdes på förbundet.

Uti infordradt underdånigt utlåtande har svenska nykterhetssällskapet förklarar sig böra fortfarande vitsorda det samhällsgagnande ändamålet med förbundets verksamhet.

Då förbundet synes mig nu liksom förut vara väl förtjänt af statens understöd, får jag till nådigt bifall förorda ifrågavarande underdåniga framställning.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning medgaf 1909 års Riksdag, att af de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, komme att under åren 1909 och 1910 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, utgå ett belopp af 83,000 kronor till anordnande af kurser i alkohologi och hälsolära under åren 1909 och 1910 för seminariernas, allmänna läroverkens, flickskolornas och folkhögskolornas lärarkårer samt gymnastiklärarna vid rikets seminarier och allmänna läroverk äfvensom för anordnande af en liknande kurs år 1910 för folkskollärare.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning, angående kurser i hälsolära och alkohologi.

Vid föredragning den 10 juli 1909 af Riksdagens skrifvelse i ämnet ställdes ett belopp af 25,000 kronor till centralförbundets för nykterhetsundervisning förfogande att användas till anordnande af en utbildningskurs i hälsolära och alkohologi under år 1909, och skulle i fråga om kursens anordnande och medlens disponerande lända till efterrättelse vissa föreskrifter, i hufvudsak öfverensstämmande med dem, som meddelats beträffande en dylik kurs under år 1908, och för hvilka redogörelse lämnats i det vid Kungl. Maj:ts proposition vid 1909 års Riksdag angående fördelning af de s. k. brännvinsförsäljningsmedlen fogade utdrag af statsrådsprotokollet.

Därjämte föreskrefs, att centralförbundet skulle inom tre månader efter kursens slut till Kungl. Maj:t afgifva såväl berättelse om densamma som ock redovisning för det anvisade beloppet.

Genom särskildt beslut sistnämnda dag anbefalldes centralförbundet att till Kungl. Maj:t inkomma med underdånigt förslag angående sätet och villkoren för anordnande under år 1910 af liknande kurser dels för nyssnämnda lärarkårer och gymnastiklärare dels ock för folkskollärare.

Berättelse öfver 1909 års kurs inkom till Kungl. Maj:t den 13 november 1909. Af berättelsen inhämtas hufvudsakligen följande: Sedan inbjudan till kursen utgått, hade inkommit 86 ansökningar från lärare och lärarinnor vid seminarier, folkhögskolor, allmänna läroverk och flickskolor. Af de sålunda anmälda hade i kursen deltagit från seminarierna sju och från folkhögskolorna tre lärare och lärarinnor, samtliga utsedda af förbundet, samt från läroverken och flickskolorna tio lärare eller lärarinnor, utsedda af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk. Kursen hade öppnats den 14 juni och fortgått till och med den 14 augusti enligt den af Kungl. Maj:t fastställda planen. Innehållet i undervisningen och planläggningen af densamma hade i hufvudsak varit lika med 1908 års kurs, och hänvisades för öfrigt till berättelsen bifogade redogörelser af vederbörande lärare.

Berättelsen åtföljdes af en utaf Aktiebolaget Sveriges Allmänna Revisionsbyrå efter granskning af förbundets räkenskaper upprättad redogörelse, innehållande att räkenskaperna vore förda med ordning och omsorg och utgifterna behörigen verifierade, samt att det för ifrågasvarande kurs afsedda anslag jämte ränta, tillhoppa 25,012 kronor 97 öre, i räkenskaperna redovisats på följande sätt:

Föreläsningar, laborationsöfningar och demonstrationer	kr.	6,810: —
Amanuensarfvoden	»	1,850: —
Arfvoden till byråföreståndare	»	650: —
Arfvoden till vaktmästare	»	440: —
Reseersättningar till kursdeltagare	»	1,249: 35
Dagtraktamenten till	»	11,988: —
Undervisningsmateriell	»	1,535: 74
Diverse omkostnader	»	542: 83
		Kr. 25,065: 92

Utgifterna hade sålunda med 52 kronor 95 öre öfverstigit för ändamålet tillgängliga statsmedel.

Innan omförmälda berättelse inkom till Kungl. Maj:t, hade centralförbundet gjort underdånig ansökning om statsbidrag för anordnande af kurser i enahanda syfte under år 1911. Förbundet åberopade därvid de skäl och ekonomiska beräkningar, som legat till grund för föregående ansökningar i ämnet och anförde dessutom följande: De 66 till deltagande i 1909 års kurs anmälda lärare och lärarinnor, åt hvilka icke kunnat beredas plats, hade anhållit att komma i fråga vid besättandet af de 20 platserna vid 1910 års kurs, hvadan redan utaf de nu anmälda de allra flesta måste afvakta kommande kurser, för hvilka man sålunda liffigt hoppades, att medel skulle beviljas. Hvad kursen för folkskollärare beträffade, så torde man till densamma få motse en mycket stor mängd ansökningar, hvilket vore helt naturligt med hänsyn till denna kårs storlek och dess visade stora intresse för nykterhetsundervisningen. Man hade beräknat, att landsting eller kommuner skulle bidra med en tredjedel af kostnaderna för folkskollärarkårens deltagande i kursen. Härutinnan hade centralförbundet gjort framställning till landstingen och städer, som icke deltog i landsting, och efter hvad som hittills kommit till förbundets kännedom hade nämnda korporationer ställt sig mycket välvilligt till denna sak. Förbundet anhölle därför, att Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen äska anslag för år 1911 med 25,000 kronor för en nio veckors utbildningskurs samma år i alko-

hologi och hälsolära för lärare vid seminarier, allmänna läroverk, flickskolor och folkhögskolor samt med 33,000 kronor för en liknande sex veckors utbildningskurs år 1911 för folkskolans lärarkår.

På grund af nådig remiss har öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk den 5 januari 1910 afgifvit underdånigt utlåtande öfver ansökningen, i hvad den afser kursen för läroverkslärare m. fl., och därvid tillstyrkt bifall till ansökningen i denna del. Vidare yttrade öfverstyrelsen: I fråga åter om de kategorier af lärare, för hvilka denna kurs borde afses, ansåge öfverstyrelsen, att deltagandet i kursen borde stå öppet för lärare och lärarinnor vid samtliga under öfverstyrelsens inseende ställda läroanstalter. Det torde nämligen icke finnas tillräckliga skäl, hvarför icke till exempel en lärare eller lärarinna vid högre goss- och samskola, enskildt lärarinneseminarium eller mellanskola likaväl som de vid flickskolorna anställda skulle kunna få deltaga i en kurs af ifrågavarande slag. De för åren 1909 och 1910 beviljade anslagen hade afsett ämneslärare äfvensom gymnastiklärare och samma begränsning i detta afseende syntes fortfarande böra bibehållas.

Erfarenheten från de kurser i dessa ämnen, som redan hållits, ådagalägger tillfullo behovet af sådana kurser och deras samhällsnyttiga ändamål, och jag anser för den skull förevarande framställning vara förtjänt af bifall. I likhet med öfverstyrelsen håller jag emellertid före, att deltagande uti den för lärarna vid den högre undervisningen afsedda kursen bör stå öppet för lärare och lärarinnor vid samtliga under öfverstyrelsens inseende ställda läroanstalter och gymnastiklärare vid rikets seminarier och allmänna läroverk.

Departements-
chefen.

År 1909 medgaf Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, att af de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, komme att under åren 1909 och 1910 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, finge under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvades lämpliga, utgå såsom understöd för år 1910 till utgifvande af *åskådningsmaterieil för nykterhetsundervisningen* ett belopp af 3,500 kronor.

Centralför-
bundet för
nykterhets-
undervisning,
angående
åskådnings-
materieil.

Vid föredragning den 10 juli 1909 af Riksdagens skrifvelse den 25 maj samma år angående fördelning af berörda medel beslöt Kungl. Maj:t, att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för utgifvande i en upplaga af 2,000 exemplar utaf två tabeller, den ena utvisande rusdrycksförbrukningen i Sverige under åren 1860—1905, och den andra kemisk analys af öl, vin, brännvin och alkoholfria drycker, ställa om-

förmälda belopp, 3,500 kronor, till centralförbundets förfogande, under villkor, att tabellerna utarbetades under kontroll af sakkunnig person samt med skyldighet för centralförbundet att före den 1 april 1911 till kammarrätten ingifva för granskning den del af förbundets räkenskaper, som innefattade redogörelse för statsbidragets användning.

Uti underdånig ansökning har centralförbundet nu anfört hufvudsakligen följande: På tillstyrkan af förbundets sedan år 1906 arbetande s. k. undervisningskommitté hade förbundet år 1908 anhållit, att Kungl. Maj:t ville af Riksdagen äska ett anslag på 10,000 kronor för utgifvande af ny åskådningsmateriell till tjänst vid nykterhetsundervisningen i skolor och föreningar, hvilken anhållan Kungl. Maj:t så tillvida tillmötesgått, att för ifrågavarande ändamål begärts 7,000 kronor. Riksdagen hade emellertid nedsatt anslaget till 3,500 kronor. För denna summa skulle förbundet under år 1910 utgifva två grafiska tabeller. Redan i förutnämnda anhållan hade förbundet framhållit, hurusom vårt land i fråga om tillgång till rikhaltig och instruktiv åskådningsmateriell för nykterhetsundervisningen stode tillbaka för en del andra länder, exempelvis Schweiz, och detta ehuru Sverige med hänsyn till nykterhetsrörelsens omfattning stode i främsta ledet. Vid lärarmöten, nykterhetskurser och kongresser hade oupphörligen röster höjts för bättre tillgodoseende af behovet utaf mera omfattande åskådningsmateriell, och till centralförbundet hade i samma syfte gjorts talrika framställningar. Också hade förbundet under de senare åren bemödat sig om att låta utarbeta ny materiell och därför påtagit sig afsevärda utgifter. Denna nya materiell, öfver hvilken förteckning bifogades, hade varit exponerad dels å förbundets permanenta utställning i Stockholm, Drottninggatan 46, dels å förbundets populärvetenskapliga kurser, dels ock vid lärarmöten och utställningar, och öfverallt hade man uttalat önskemål därom, att materiellen måtte utgifvas och göras tillgänglig vid undervisningen i skolor och föreningar, hvilket emellertid hittills icke kunnat ske, enär centralförbundet icke kunnat utverka härför erforderliga medel. Med hänsyn till det trängande behovet af ny åskådningsmateriell vågade förbundet anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen äska samma anslag som år 1909, nämligen 7,000 kronor, hvarigenom skulle möjliggöras utgifvande under år 1911 af fyra grafiska tabeller. Ekonomisk beräkning funnes i 1908 års ansökning.

Vid ansökningen funnos fogade åtskilliga handlingar, däribland års- och revisionsberättelse för förbundets nykterhetsundervisning under tiden april 1906—31 mars 1907, uti hvilken å sid. 6—10 finnes tryckt

den i ansökningen återopade förteckning, upptagande ett femtiotal olika tabeller.

Öfver ansökningen har svenska nykterhetssällskapet den 8 januari 1910 afgifvit underdånigt utlåtande och därvid vitsordat det samhällsgagnande syftet med förbundets verksamhet.

Uti förberörda under år 1908 till Kungl. Maj:t ingifna ansökning uppräknades de tabeller, som förbundet hade för afsikt att småningom utgifva. En jämförelse med tabellerna i förut omnämnde års- och revisionsberättelse för tiden april 1906—31 mars 1907 gifver vid handen, att det i den nu föreliggande framställningen är fråga om samma tabeller, som 1908 års ansökning gällde.

År 1908 anhöll förbundet om anslag å 10,000 kronor för utgifvande af åtta tabeller, af hvilka fyra särskildt angifna voro afsedda att omedelbart utgifvas. En upplaga af 2,000 exemplar beräknades per tabell kosta 3,500 kronor.

Vid ansökningens föredragning den 19 mars 1909 uttalade dåvarande departementschefen som sin åsikt, att endast de tabeller, som kunde anses vara i synnerlig grad främjande för nykterhetsarbetet, då skulle utföras, och att på den grund endast för tre af de särskildt angifna fyra tabellerna borde beviljas statsbidrag. Denna uppfattning gillades af Kungl. Maj:t, och begränsades därför i den nådiga propositionen det begärda anslaget till 7,000 kronor. Riksdagen anmärkte emellertid beträffande detta anslag, att det syntes Riksdagen som om allenast de två af mig först omnämnda tabellerna skulle kunna vara af något mera nämnvärdt gagn för undervisningen, samt att statsunderstödet icke borde utgå med större andel af utgifningskostnaden än hvad förbundet själf föreslagit eller hälften. Anslaget nedsattes därför till 3,500 kronor.

I den underdåniga ansökningen saknas hvarje uppgift om, hvilka tabeller förbundet närmast afser att utgifva. Då en del af de i förteckningen upptagna tabellerna icke synas hafva det omedelbara värde för nykterhetsarbetet, att deras utgifvande kan anses synnerligen angeläget, saknar jag alltså ledning för bedömande af ifrågavarande anslagskraft. I betraktande häraf anser jag mig icke böra förorda den nu föreliggande ansökningen.

Departements-
chefen.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 11 oktober 1909 till ecklesiastikdepartementet inkommen underdånig skrifvelse har centralförbundet för nykterhetsundervisning anfört hufvudsakligen följande.

Tidskriften
Tirfing.

Centralförbundet utgafve sedan år 1907 »Tirfing, tidskrift för nykterhetsundervisning och hälsolära». Tidskriftens uppgift vore att stå lärarkåren och andra ungdomens uppfostrare, isynnerhet inom nykterhetsföreningarna, till tjänst vid uppgörandet af planer för undervisningen i hälsolära och alkohologi, vid utarbetandet af lektioner i samma ämnen, vid organiserandet af det frivilliga undervisningsarbetet bland barnen och ungdomen, vid bedrifvandet af studiearbetet inom läse- och studiecirklarne, ungdomsloger och ungdomstempel, studietempel m. m. Äfven genom historiska öfversikter öfver nykterhetsarbetet i Sverige och utlandet, genom diskussionsinlägg af för undervisningen i alkohologi och hälsolära speciellt intresserade ville man stärka och underhålla intresset för dessa ämnen.

Tidskriften hade i stor utsträckning gratis utdelats till folkhögskolor, skolmyndigheter inom seminarierna, folkskolan och läroverken, till de vid läroanstalterna, speciellt seminarierna, arbetande föreningarna af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund, till lärarföreningar, bibliotek, tidningar m. fl. Härigenom hade tidskriften träffat en mycket stor publik, ehuru dess upplaga hittills i det stora hela begränsats till 1,500 exemplar för hvarje nummer. Från många skoldistrikt hade underrättelser ingått, att de i tidskriften införda kursplanerna blifvit lagda till grund vid införandet af en fullt planmässig och rationell undervisning i alkohologi och hälsolära.

Utom de sålunda i stor utsträckning gratis utdelade exemplaren af tidskriften, hade densamma utgått till fasta abonnenter, hvars antal visserligen ännu icke vore så stort (omkring 500), men som likväl stadigt växt för hvarje år och numera visade ännu större stegring, sedan centralförbundet ansett sig böra vidtaga betydande lindringar i fråga om prenumerationspriset. Detta hade från början satts till kronor 1:50 per år samt 1 krona, då abonnement samtidigt skedde på vissa andra nykterhets- och lärartidningar. Numera erhöles tidskriften i allmänhet för 1 krona och i vissa fall ännu billigare, allt beroende på det ändamål, för hvilket nedsättning begärdes. På detta sätt hade hela upplagan 1,500 exemplar fått en god användning och varit till verklig nytta för nykterhetsundervisningsarbetet i skolor och föreningar.

För de nummer, hvilka hittills utkommit, hade bidrag lämnats af följande personer:

Professorerna S. E. Henschen, Curt Wallis, Harald Westergaard, W. Weigant; med. doktorerna S. Almér, G. Steenhoff, P. Silfverskiöld och skolläkaren i Strassburg Schlesinger; öfverlärarne M. Dalborg, J. A. Jarlén, Reinh. Lund och J. E. Pinholt; folkskollärarne L. G. Bromée,

M. Erlandsson, K. Arv. Hagström, Aug. Jakobsson, Gustaf Lind, E. Liljeblad, G. Lindqvist, G. Nilsson, E. Strandman, A. Törnqvist, L. Walerius, W. Westergren och C. Wagener samt lärarinnorna Elsa Bengtsson, Mathilda Johansson och Julie Rudolf, seminarieadjunkterna Ester Middelsten, Oscar Olsson och Ch. Svanborg, med. kandidaterna Elin Cederblom och G. Liljestrand, folkskoleinspektören J. Melchior (Belgien), seminarieföreståndarinnan Hedvig Sohlberg (Finland), mr Charles Wakely (England), doktorinnan Alli Trygg-Helenius (Finland), disponenten John Torulf, riksdagsmannen E. Wavrinsky, lektorn Hugo Hagelin, teol. stud. Birger Petersson, lärarinnan fröken H. Filipsson samt fröken Symonds-Ohlin m. fl.

Förteckning öfver de ämnen, som afhandlats, återfunnes i n:r 9 af årgången 1907—1908 af tidskriften.

I öfrigt hade tidskriften innehållit redaktionella artiklar, recensioner af litteratur m. m.

På grund af det alltmer växande intresset för införandet i skolorna af en planmässig undervisning i alkohologi och hälsolära äfvensom i följd af nykterhetsföreningarnas allt mer omfattande undervisning i dessa ämnen och därutaf följande behof af utbildning och ledning, vore det mycket önskligt, att dessa frågor kunde mera omfattande behandlas än hvad som vore möjligt inom den ram, som vore tillmätt för tidskriften. Särskildt hade önskemål uttalats därom att större utrymme måtte beredas för uppsatser i hälsolära, särskildt nu sedan undervisningen i alkohologi började allt närmare förbindas med detta ämne. Men då centralförbundets ekonomiska resurser toges hårdt i anspråk för ständigt växande uppgifter på andra områden, hade man ej vågat påtaga sig ökade utgifter för tidskriften.

Utgifter och inkomster för densamma hade under år 1908 ställt sig på följande sätt:

Utgifter.

Tryckningskostnader, papper, litterära bidrag.....	kr. 1,741: 66
Redaktionen	» 500: —
Klichéer	» 91: 73
	<hr/>
	Kronor 2,333: 39

Inkomster.

Prenumerationsmedel	kr. 599: 39
Tillskott af centralförbundet.....	» 1,734: —
	<hr/>
	Kronor 2,333: 39

För år 1909 upptoge statförslaget följande

Utgifter.

Tryckningskostnader och papper	kr. 1,000: —
Litterära bidrag	» 500: —
Redaktionsarfvode	» 500: —
Klichéer m. m.	» 100: —
	<hr/>
	Kronor 2,100: —

Inkomster.

Prenumerationsmedel.....	kr. 600: —
Tillskott.....	» 1,500: —
	<hr/>
	Kronor 2,100: —

Centralförbundet hade under åren 1907—09 nödgats tillskjuta kronor 4,500 för att möjliggöra tidskriftens utgifvande och hade därigenom trots sig på bästa sätt kunna väcka intresse och förståelse för nykterhetsundervisningen och verksamt befordra densamma.

Tidskriftens insats härutinnan skulle dock blifva större, ifall de ekonomiska resurserna medgäfvde ett mera skäligt honorar för litterära bidrag än hvad som hittills kunnat lämnas äfvensom större utrymme för det rikhaltiga materialet på detta område samt ökad upplaga. Att bygga ekonomien enbart på ökad antal fasta abonnenter låte sig i detta fall näppeligen göra, alldenstund förbundet redan från början afsett att genom det minsta möjliga prenumerationspris äfvensom genom gratisspridning af tidskriften till ofvan uppräknade anstalter och sammanslutningar gifva impulser till ökad arbete för nykterhetsundervisningens rationella ordnande. Dessutom torde en så speciell facktidskrift som Tirfing näppeligen kunna påräkna nämnvärd spridning utanför skolorna och föreningarna bland den stora allmänheten, hvilket också bestyrktes af andra likartade tidskrifter, exempelvis Mimer, hvilken åtnjöte statsunderstöd.

Det skulle därför vara af behovet synnerligen påkalladt, att Kungl. Maj:t ville af Riksdagen äska sådant understöd äfven för Tirfing.

Genom de nya utgifter (kronor 3,500 per år), som centralförbundet från och med 1910 måste påtaga sig för utfäendet af statsanslaget (kronor 3,500) till *utgifvandet af ny undervisningsmateriell*, äfvensom genom

betydligt ökade utgifter för komplettering af förbundets permanenta utställning och arkiv hade det blifvit ganska vanskligt för förbundet att i tillbörlig omfattning bedriva verksamheten med understöd af det hittills utgående statsunderstödet på kronor 10,000. Svårigheter hade äfvenledes uppstått därigenom, att förbundets ständigt utvidgade verksamhet genom de populärvetenskapliga kurserna, hvaraf icke mindre än 15 vore utsatta att hållas år 1909, dragande en kostnad på i medeltal 3,000 kronor, medförde ökadt ansvar i fråga om ekonomisk garanti från förbundets sida. Skulle för en eller flera af dessa kurser icke kunna anskaffas tillräckligt stora inkomster, måste nämligen centralförbundet vara beredt att utfylla de förluster, som uppstode.

Då emellertid statsanslaget till centralförbundets allmänna verksamhet blott för ett par år sedan höjts till sitt nuvarande belopp 10,000 kronor, hade man icke ansett det lämpligt att nu begära dess ytterligare höjning.

Däremot hade centralförbundet trots, att Kungl. Maj:t måhända skulle anse tillräckliga skäl föreligga att genom utverkandet af ett anslag till Tirfing lindra centralförbundets utgifter för nämnda tidskrift, på samma gång denna därigenom skulle kunna ännu bättre fylla sin uppgift än hittills. Och då vidare kronor 25,000, som 1909 års Riksdag beviljat i förskott till sommarkurser i alkohologi och hälsolära för år 1909 icke vidare behöfde utgå, skulle möjligen äfven detta medverka därtill, att en mindre summa utan olägenhet skulle kunna disponeras af den s. k. brännvinsprocenten för nu ifrågavarande ändamål.

Med stöd af hvad sålunda anförts anhölle förbundet, att Kungl. Maj:t täcktes i proposition till 1910 års Riksdag äska 1,500 kronor för år 1911 att utgå af den s. k. brännvinsprocenten för utgifvandet af »Tirfing, tidskrift för nykterhetsundervisning och hälsolära».

Efter nådig remiss har Svenska nykterhetssällskapet den 15 oktober 1909 afgifvit underdånigt utlåtande i detta ärende och därvid tillstyrkt den gjorda ansökningen.

Äfven jag anser densamma förtjänt af nådigt afseende.

Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund, Sveriges nationaltempel af templarorden, nykterhetsorden Verdandi, Sveriges storloge af I. O. G. T., Sveriges blåbandsförening, Nationalgodtemplarorden och nykterhetsföreningen Hvita bandet hafva i en gemensam, den 27 september 1909 dagtecknad underdånig ansökning gjort framställning om aflåtande till Riksdagen af nådig proposition angående beredande åt dem jämväl för år 1911 af anslag ur ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel till,

Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund m. fl. nykterhetsföreningar.

med undantag för Sveriges blåbandsförening, samma belopp, som tillerkänts dem i enlighet med 1909 års Riksdags beslut.

Rörande dessa anslagsfrågors behandling vid sagda Riksdag ber jag att få erinra om följande, därvid jag till en början för öfverskåd-
ligheten skull hänvisar till denna tablå.

Förening	I proposition eller motion vid 1909 års Riksdag begärdes	1909 års Riksdag beviljade	I den gemensamma ansökningsbegäres nu
Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund.....	prop. n:o 184 kr. 4,000	kr. 4,000	kr. 4,000
Sveriges nationaltempel af templarorden för dess studieverksamhet.....	prop. n:o 184 » 5,000	» 3,000	» 3,000
Nykterhetsorden Verdandi för d:o.....	mot. n:o 257 » 5,000	» 2,000	» 2,000
Sveriges storloge af I. O. G. T. för d:o.....	mot. n:o 252 » 15,000	» 8,000	» 8,000
Sveriges blåbandsförening för d:o.....	mot. n:o 253 » 6,000	» 3,000	» 5,000
Nationalgodtemplarorden för d:o.....	mot. n:o 254 » 4,000	» 2,000	» 2,000
Nykterhetsföreningen Hvita bandet för dito...	mot. n:o 255 » 4,000	» 2,000	» 2,000

Hvad beträffar Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund tillstyrktes det begärda anslaget af statsutskottet och bifölls af båda kamrarna.

Vidkommande åter de öfriga anslagsfrågorna afstyrkte statsutskottet på anförda skäl såväl den nådiga propositionen om anslag till Sveriges nationaltempel af templarorden som de öfriga i motioner framställda petita (statsutskottets utlåtande n:o 160). Häremot reserverade sig åtskilliga utskottsledamöter, som ansågo, att de sex ifrågavarande nykterhetsföreningarna borde erhålla understöd, ehuru allenast till ett belopp af tillhoppa 20,000 kronor, fördeladt på sätt angifves i andra sifferkolumnen i ofvanstående tablå. Utskottets förslag bifölls i Första kammaren under det reservationen segrade såväl i Andra kammaren som ock vid sedermera anställd gemensam votering, hvadan Riksdagens beslut blef i enlighet med reservationen.

I den nu förevarande ansökningsbegäran anföres bland annat följande.

Det torde ej behöfva framhållas, af hvilken betydelse för den uppväxande ungdomen den nykterhetsverksamhet vore, som af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund bedrefves vid folkskolor, läroverk, folkhögskolor, seminarier och högskolor. För att förbundets verk-

samhet skulle kunna orubbadt fortsättas och, där så vore möjligt, ytterligare utvecklas, vore förbundet i behof af all den hjälp, som kunde lämnas.

I fråga om de öfriga nykterhetssällskapen ville föreningarna erinra om att samtliga dessa sällskap bedrefve en omfattande och allt mer tillväxande upplysningsverksamhet, främst riktad på vårt folks uppfostran till insikt i nykterhetsfrågan men äfven därjämte åsyftande större allmänbildning bland medlemmarne.

Någon uppgift rörande användningen af för år 1910 beviljade anslag kunde gifvetvis icke lämnas i annan mån än att, i enlighet med vid sällskapens årsmöten uppgjorda planer för arbetsåret 1909—1910, angifva, hvad sällskapen för upplysnings- och studieverksamhet anvisat för nämnda arbetsår.

Godtemplarorden, med ett medlemsantal vid arbetsårets början af 205,510, hade för dessa ändamål anslagit 30,350 kronor.

Sveriges blåbandsförening, räknande 106,777 medlemmar, hade anvisat tillsammans 7,700 kronor.

Templarorden, med ett medlemsantal af 61,569, hade anslagit 14,775 kronor 87 öre.

Nationalgodtemplarorden, hvars medlemsantal vore 45,320, hade anslagit 13,415 kronor.

Nykterhetsorden Verdandi, med ett medlemsantal af 26,000, hade anvisat 5,050 kronor.

Hvita bandet, hvars medlemsantal vid arbetsårets början varit 5,118, hade för upplysnings- och uppfostringsändamål anslagit 2,650 kronor.

Till dessa belopp komme så de afsevärda summor, som af distrikten och de lokala organisationerna ansloges för samma ändamål samt hvad som tarfvades för föreningsverksamhetens uppehållande och föreningarnas inre arbete.

Svenska nykterhetssällskapet har uti infordradt, den 15 oktober 1909 afgifvet underdånigt utlåtande tillstyrkt nådigt bifall till den gjorda ansökningen.

Såsom jag förut omnämnt begära föreningarna för år 1911 lika stora belopp som 1909 års Riksdag beviljat dem, med undantag blott för Sveriges blåbandsförening, som önskar få sig tilldeladt ett till 5,000 kronor förhöjdt anslag. Särskilda skäl hafva icke anförts för den begärda förhöjningen. Då emellertid godtemplarorden, med ett medlemsantal af något öfver 200,000 personer, förlidet år tilldelats ett understöd af 8,000 kronor, torde blåbandsföreningen, hvars medlemsantal uppgår

Departements-
chefen.

till något öfver 100,000 personer, skäligen böra komma i åtnjutande af hälften utaf nämnda belopp eller 4,000 kronor. Öfriga här ifrågasvarande föreningar böra gifvetvis erhålla understöd med oförändrade belopp.

Vetenskapliga
undersök-
ningar och
utredningar
på alkohol-
frågans
område.

I en till ecklesiastikdepartementet inkommen skrifvelse hafva vidare professorerna vid karolinska mediko-kirurgiska institutet E. B. Almqvist, C. G. Santesson och J. E. Johansson samt vid universitetet i Uppsala H. A. Öhrvall och J. U. T. Quensel hemställt, att af de till rusdrycksmisshandelsbrukets bekämpande disponibla brännvinsförsäljningsmedel måtte årligen eller för perioder, som af vederbörande myndighet bestämmas, reserveras en viss summa intill 10,000 kronor till *understöd för utförande och eventuellt publicerande af vetenskapliga undersökningar och utredningar på alkoholfrågans område* att, efter ansökan, som torde böra inlämnas inom viss förut angifven tid, beviljas på villkor, som Kungl. Maj:t i nåder föreskrefve.

Till stöd för nämnda förslag anföres i berörda skrifvelse följande.

Alkoholfrågans ingripande betydelse för folkhälsan hade i vida kretsar väckt ett synnerligen stort intresse för studiet af alkoholens verkningar i olika riktningar och helt naturligt framkallat en liflig önskan, att fullt vetenskapliga bearbetningar rörande ännu outredda spörsmål af både teoretisk och praktisk vikt måtte åvägabringas — detta för att gifva en fast grund åt nykterhetsarbetet samt för att rätta fel och öfverdrifter, som gjort sig gällande på olika håll vid alkoholfrågans bedömande.

Då emellertid i många fall dylika undersökningar skulle medföra rätt betydande kostnader, som befintliga institutioners ordinarie anslag ej försloge att täcka, samt kräfde mera tid, än som dessa institutioners ordinarie personal kunde ägna däråt, torde understöd för sådana undersökningars utförande och publicerande kunna vinnas från nu ifrågasvarande brännvinsförsäljningsmedel. Hvarje objektiv och tillförlitlig utredning på alkoholfrågans område vore ägnad att skänka förbättrade vapen i kampen mot spritmissbruket, hvarför de nämnda medlens användning till understöd för vetenskapligt arbete öfver alkoholfrågan syntes vara i full öfverensstämmelse med Riksdagens afsikt beträffande användningen af desamma.

För att antyda arten af de spörsmål, som torde kunna komma i fråga till bearbetning med understöd af här åsyftade penningmedel, bifogades följande förteckning öfver några mera omfattande ämnen, af hvilka flertalet vid bearbetningen torde komma att sönderfalla i ett antal specialundersökningar.

1) Alkoholens förhållande till degenerationen. (Undersökningar dels på djur, dels på drinkarsläkter i jämförelse med möjligast likställda, nyktra släkter).

2) Alkoholens *direkta* inflytande på uppkomsten af patologiska förändringar i kroppen.

3) Alkoholens inverkan på organismens motståndskraft mot infektioner.

4) Orsakerna till *vänjning* vid alkohol i samband med ett detaljeradt studium af alkoholens öde i organismen; vänjningens förhållande till alkoholbegär, till kronisk förgiftning och s. k. »abstinenssymptom».

5) Förhållandet mellan den sociala miljön (fattigdom, bostadsförhållanden m. m.) och alkoholism.

6) Undersökningar öfver de juridiska och ekonomiska betingelserna för internering af drinkare samt öfver bästa sättet att behandla dessa under interneringen.

7) Vetenskapligt exakt undersökning (statistisk och ekonomisk) af förbudslagarnes verkningar i olika länder.

8) Om utfinnande af ett praktiskt och effektivt sätt att denaturera sprit. (En fråga, som alltjämt får ökad betydelse genom spritens tilltagande industriella användning).

Förslagsställarne, som ansåge, att upprättande af ett särskildt institut för alkoholforskning ej med här möjligen tillgängliga medel torde kunna realiserars och ej heller för ändamålet vara nödvändigt, hade i stället tänkt, att understöd från sagda anslag skulle kunna af kompetenta personer sökas i och för undersökningars utförande öfver någon viss fråga inom alkohologiens område (i vidsträcktaste mening) vid redan befintliga vetenskapliga anstalter eller oberoende af sådana. Beviljade medel skulle få användas såväl till anskaffande af undersökningsmateriell, apparater o. d. som eventuellt till skälig ersättning åt med arbetets utförande sysselsatta personer samt till resultatens offentliggörande. Genom ansökningarnas remitterande till sakkunnig myndighet skulle garanti vinnas mot att medlen olämpligt användes.

Planer till flera arbeten af här ifrågavarande slag vore å bane, men hade ännu icke hunnit så utarbetas, att de för närvarande kunde framläggas i samband med underdåniga ansökningar om anslag. Det vore svårt, ej sällan omöjligt att på förhand närmare beräkna, huru stora de med sådana arbetens utförande förbundna omkostnaderna kunde blifva. När arbetet påbörjats eller fortskridit något, låte sig dessa omkostnader lättare öfverblicka, och vore det då af största

värde att ha grundad utsikt till pekuniärt understöd för undersökningens fullföljande.

Förslagsställarne hade vidare tänkt sig, att medel, som ej inom fastställd tid sökts eller efter vederbörlig pröfning ansetts kunna beviljas till understöd för vetenskapliga undersökningar i angifven riktning, skulle i stället blifva disponibla för andra ändamål, ägnade att befrämja nykterhetssaken.

Svenska nykterhetssällskapet har i detta ärende afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid förmålt sig instämma i förslagsställarnes uppfattning af det för nykterhetsarbetet synnerligen betydelsefulla gagn, vetenskapliga utredningar af här ifrågavarande art borde komma att medföra. Sällskapet hade heller intet att anmärka mot förslaget i hvad det anginge reserverandet af visst belopp årligen för de föreslagna utredningarnas bekostande; och syntes det sällskapet själfklart, att pröfningen af ifrågasatta undersökningars önskvärdhet liksom ock beviljandet af de anslag, som därför begärdes, måtte utslutande ankomma på Kungl. Maj:t, som efter sakkunnig myndighets hörande bäst syntes vara i stånd att i ärenden af denna beskaffenhet ändamålsenligt besluta.

Efter remiss har härefter vetenskapsakademien öfverlämnat ett af akademiens sakkunniga ledamöter f. d. professorn vid universitetet i Uppsala O. Hammarsten och professorn vid karolinska institutet greve K. A. H. Mörner afgifvet yttrande i ärendet.

Bemälda sakkunniga hafva i ämnet anfört följande.

Att det för ett fruktbarande nykterhetsarbete måste vara i hög grad maktpåliggande, att detta arbete kunde grundas på ett säkert vetenskapligt underlag, låge så i öppen dag, att därom ej torde behöfva utförligare ordas. I detta afseende fattades dock ännu mycket, och bristen på ett tillräckligt vetenskapligt underlag för alkoholspörmålet hade i vissa afseenden verkat hinderligt eller menligt på upplysningsarbetet i nykterhetens tjänst äfven i Sverige. Att genom kompetenta personer söka åstadkomma en vetenskaplig utredning och bearbetning af en del viktiga, ännu outredda spörmål inom alkoholfrågans område, vore därför ock en åtgärd, som borde hälsas med tillfredsställelse och som vore väl förtjänt af uppmuntran och ekonomiskt understöd. Namnen på de personer, som framställt en anhållan om anslag för sådana vetenskapliga undersökningars anställande i vårt land, vore ock en borgen för, att anslaget komme att blifva till verkligt gagn för nykterhetsarbetet, och de sakkunnige ansåge sig sålunda kunna förorda bifall till deras anhållan.

Rörande sättet för det begärda understödets användande kunde man visserligen ännu ej bilda sig ett bestämt omdöme, då ju, såsom helt naturligt vore, hittills endast de allmänna konturerna för arbetet kunnat uppdragas. En mera ingående granskning af de, kanske mest såsom exempel anförda undersökningsuppgifterna syntes därför ock ej nu kunna ifrågakomma. Då emellertid den bifogade förteckningen öfver några ämnen, som borde bearbetas, visade, att man ämnade granska frågan mångsidigt och från väsentligt olika men viktiga synpunkter, och då man vidare föreslagit, att anslag till undersökning ej skulle beviljas, innan ansökan blifvit remitterad till sakkunnig myndighet, syntes ur denna synpunkt intet vara att erinra mot den föreliggande ansökningen.

Det framlagda förslaget att vetenskapligt undersöka och belysa alkoholfrågan i hela dess vidd har väckt mitt synnerliga intresse, och jag finner mig obetingadt böra understödja detsamma. 1909 års Riksdag medgaf, att utaf möjligen blifvande öfverskott af här ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel ett belopp af 10,000 kronor ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande för att af Kungl. Maj:t användas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder. De exakta kostnaderna för de föreslagna vetenskapliga undersökningarna kunna gifvetvis icke nu uppgifvas, men ett belopp af högst 10,000 kronor har för ändamålet beräknats. Riksdagens medgifvande torde därför böra utverkas därtill, att af blifvande öfverskottsmedel till Kungl. Maj:ts förfogande ställes dels ett belopp af högst 10,000 kronor till gäldande af kostnaderna för de föreslagna vetenskapliga undersökningarna beträffande alkoholfrågan, dels ock ytterligare 10,000 kronor för främjande på annat sätt af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

Departements-
chefen.

Till Kungl. Maj:t har vidare inkommit en underdånig framställning från *nykterhetsförbundet i Malmö* om beredande af ett understöd af 1,500 kronor från nu ifrågavarande medel till främjande af förbundets verksamhet.

Nykterhets-
förbundet i
Malmö.

Förbundet anför, att detsamma, som bestode af ombud från flertalet i Malmö arbetande nykterhetsföreningar och representerade omkring 2,500 föreningsmedlemmar, under flera år uppburit ett anslag af 1,500 kronor från Malmö stad, hvilket anslag hufvudsakligen användts till föreläsningar i nykterhetsfrågan, till nykterhetslektioner och nykterhetskurser samt

till bestridande af med nämnda verksamhet förenade annons- och lokal-kostnader, äfvensom att drätselkammaren i Malmö förordnat den af stadsfullmäktige tillsatte inspektören vid Malmö spritförsäljningsaktiebolags värdshus som inspektor och kontrollör öfver nykterhetsförbundets föreläsningsverksamhet.

Efter nådig remiss har svenska nykterhetssällskapet den 8 februari 1910 i ärendet afgifvit underdånigt utlåtande, däri sällskapet anfört följande.

Utan att ingå på de skäl, som kunde hafva föranledt Malmö stadsfullmäktige att ej vidare bevilja det i ansökningen nämnda anslaget, ville sällskapet fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på de vidtgående konsekvenserna af ett bifall till en ansökan om anslag för ett arbete, som vore af rent lokal natur och i intet hänseende sträckte sig utom vederbörande kommuns gränser. Genom dylikt bifall skulle Kungl. Maj:t hafva öppnat vägen för anslags begärande och beviljande åt alla andra liknande lokala nykterhetssammanslutningar. Då sällskapet ansåge, att den för nykterhetsändamål afsedda procenten af brännvinsförsäljningsmedel fortfarande borde tilldelas företag af allmän, icke lokal natur, finge sällskapet i underdånighet afstyrka bifall till förevarande ansökning.

På de af svenska nykterhetssällskapet anförda skäl finner jag mig böra afstyrka bifall till ifrågavarande ansökning.

*Fackskolan
för huslig
ekonomi i
Uppsala.*

Slutligen har jag att för Kungl. Maj:t anmäla en skrivelse från styrelsen för Sällskapet Uppsala enskilda läroverk, däri styrelsen på anförda skäl anhåller, att af ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel måtte anvisas 50,000 kronor till en nybyggnad för den under styrelsen ställda *fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala* eller, om detta icke läte sig göra, att af samma medel måtte anvisas för utvidgning af fackskolans lokaler det belopp, Kungl. Maj:t kunde finna möjligt och lämpligt.

Till stöd för sin begäran att brännvinsförsäljningsmedel skulle få användas för ifrågasatta ändamål har styrelsen hufvudsakligen anfört följande.

Enligt sällskapet stadgar skulle dess tillgångar förvaltas såsom offentlig egendom och finge ej användas till medlemmarnas enskilda fördel. Den undervisning, som i fackskolan meddelades i huslig ekonomi, vore redan nu af den största betydelse för hela vårt land. Fackskolan syftade till att reformera hemmen och sätta husmödrarna i stånd att, i mån af befintliga tillgångar, åt man och barn bereda kraftig och smaklig föda, vårda hemmet och göra det tilldragande samt gifva barnen goda vanor och grundsatser för lifvet. Detta vore ett stort foster-

ländskt arbete, som kraftigt verkade i nykterhetens tjänst. Fackskolan verkade äfven direkt för nykterheten genom sin undervisning i anatomi, fysiologi och samhällslära, hvilket allt utgjorde ett nödvändigt underlag för att rätt förstå spritdryckernas fördärfliga verkningar. I födoämnesläran upptoges alltid alkoholen till speciell och ingående behandling. Hvarje från fackskolan utgående lärarinna hade där fått de nödvändiga förutsättningarna för att drifva aktiv propaganda i nykterhetens tjänst, och i undervisningsplanerna för lärarinnornas framtida arbete inginge alltid en afdelning om spritdryckerna.

Att ifrågavarande fackskola utöfvar en synnerligen gagnande verksamhet, torde vara obestriddigt. Också har den sedan en tid tillbaka af staten uppmuntrats med ett så pass stort anslag som 10,500 kronor för år. Enahanda belopp är af Riksdagens kamrar anvisadt jämväl för år 1911. Då fackskolans verksamhet icke är så omedelbart inriktad på nykterhetsarbetet, som torde vara erforderligt för delaktighet uti ifrågavarande medel, anser jag mig sakna tillräckliga skäl för att tillstyrka styrelsens anhållan, i all synnerhet som ett bifall därtill säkerligen skulle föra med sig liknande kraf från andra anstalter med samma syfte som det, för hvilket fackskolan verkar.

*Departements-
chefen.*

Chefen för civildepartementet, statsrådet grefve Hamilton anförde härefter vidare:

I hvad chefen för ecklesiastikdepartementet anført anser jag mig böra instämma. Under förutsättning af bifall till hvad jag och nämnda departementschef tillstyrkt skulle således af ifrågavarande medel på grund af de inkomna framställningarna utdelas sammanlagdt 186,850 kronor.

Jag får alltså i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen att, beträffande fördelningen af de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, komma att under åren 1910 och 1911 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, medgifva,

att af samma medel må under de villkor, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga, utgå

såsom understöd för år 1911 åt kuranstalten Sans Souci	kronor	7,000: —
såsom understöd för år 1911 åt Stockholms alkoholisthem	»	8,500: —
såsom understöd för år 1911 åt kuranstalten Solvik å Styrsö	»	7,000: —
till markinköp för samma anstalt	»	3,000: —
såsom ytterligare bidrag till byggnadskostnaden samt inventarieanskaffning m. m. för svenska diakonsällskapets vårdhem Berga	»	12,450: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1910 af verksamheten vid sistnämnda anstalt	»	8,650: —
såsom bidrag till anordnande af Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö	»	17,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1911 af verksamheten vid sistnämnda anstalt	»	5,000: —
till främjande af järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1911	»	2,000: —
såsom bidrag till uppehållande af internationella byråns för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1911	»	750: —
till främjande af Svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapets verksamhet under år 1911	»	8,000: —
till understöd för fortsatt utgifvande under år 1911 af tidskriften Mimer	»	2,000: —
för främjande af Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1911	»	3,000: —
för främjande af Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1911	»	8,000: —
till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet under år 1911	»	10,000: —
till anordnande under år 1911 af kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid seminarier och folkhög-		

Transport kronor 102,350: —

	Transport kronor 102,350: —
skolor samt vid de under öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk ställda läroanstalter äfvensom för gymnastiklärare vid seminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare	» 58,000: —
till understöd för utgifvande under år 1911 af tidskriften <i>Tirfing</i>	» 1,500: —
för främjande af Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1911	» 4,000: —
för främjande af Sveriges nationaltempels af Templarorden studieverksamhet under år 1911	» 3,000: —
för främjande af nykterhetsorden <i>Verdandis</i> studieverksamhet under år 1911	» 2,000: —
för främjande af Sveriges storloges af I. O. G. T. studieverksamhet under år 1911	» 8,000: —
för främjande af Sveriges blåbandsförenings studieverksamhet under år 1911	» 4,000: —
för främjande af Nationalgodtemplarordens studieverksamhet under år 1911	» 2,000: —
samt	
för befrämjande af nykterhetsföreningen <i>Hvita bandets</i> studieverksamhet under år 1911	» 2,000: —
	<hr/> Summa kronor 186,850: —

samt att, sedan berörda belopp, 186,850 kronor, äfvensom de af Riksdagen från ifrågavarande medel tidigare anvisade belopp utgått, utaf återstoden af de medel, som under åren 1910 och 1911 komma att afsättas för ifrågavarande ändamål, till Kungl. Maj:ts förfogande ställes dels ett belopp af högst 10,000 kronor till gäldande af kostnader för utförande och, i den mån sådant kan ifrågakomma, publicerande af vetenskapliga undersökningar och utredningar på alkoholfrågans område, dels ock ytterligare 10,000 kronor för främjande på annat sätt af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

Hvad chefen för civildepartementet sålunda hemställt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-

Regenten, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, bifalla samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle aflåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Wilhelm Reuterswärd.
